

Løgtingið
Tinghúsvegur 1-3
Postboks 208
110 Tórshavn

Tórshavn, 24. mars 2017

J.Nr.: 17/00092-8

Løgtingsmál nr. 130/2016: Uppskot til samtyktar um játtanarkarmar á løgtingsfíggjarlógini fyri 2018

Uppskot

til

samtyktar um játtanarkarmar á løgtingsfíggjarlógini fyri 2018

Við hesi løgtingssamtykt tekur Løgtingið undir við, at samlaði útreiðslukarmurin á løgtingsfíggjarlógini fyri 2018 verður 4.865,7 mió. kr. Rakstrarkarmurin verður 4.535,7 mió. kr., og lógukarmurin verður 330,0 mió. kr. Samlaði inntøkukarmurin verður 5.195,5 mió. kr. Úrslitið á løgtingsfíggjarlógini fyri 2018 verður 659,8 mió. kr. áðrenn lógur. Íroknað lógur verður úrslitið 329,8 mió. kr.

Í talvuni niðanfyri eru samlaðu játtanarkarmarnir fyri 2018 býttir á greinar.

Játtanarkarmar á løgtingsfíggjarlógini fyri 2018		
<i>Miód. kr.</i>	Rakstur	Lógur
§ 1 Løgtingið	54,9	0,0
§ 2 Løgmanfyrisingin	36,5	3,0
§ 3 Fíggjarmál	307,2	20,0
§ 5 Fiskivinnumál	163,9	85,0
§ 7 Mentamál	1.063,4	22,8
§ 11 Heilsumál	1.091,5	106,0
§ 12 Almannamál	1.471,6	35,0
§ 13 Uttanríkis- og vinnumál	107,9	0,0
§ 17 Samferðslumál	238,8	58,2
Útreiðslur tilsamans	4.535,7	330,0
Útreiðslukarmur	4.865,7	
Inntøkukarmur § 20	5.195,5	
RLÚ-úrslit	329,8	

Til tess at røkka ætlaða úrslitinum á løgtingsfíggjarlógini fyri 2018 er grundarlagið tær givnu fortreytirnar fyri framrokingum, raðfestingum og tillagingum á útreiðslu- og inntøkusiðu landskassans, soleiðis sum hetta er lýst í viðmerkingunum og hjáløgdu Búskaparfrágreiðing I. Lønurvøkstur er ikki innroknaður, tí lønarsáttmálar enn ikki eru gjørdir fyri 2018 og frameftir.

Viðmerkingar

14. september 2015 undirskrivaðu Javnaðarflokkurin, Tjóðveldi og Framsókn samgonguskjal og skipaðu nýggja samgongu. Í samgonguskjalinum og fylgiskjali til hetta verður millum annað staðfest:

”Vit skulu skapa einar sterkar, samhaldsfastar og sjálvbjargnar Føroyar. Vit vilja menna eitt tíðarhóskandi velferðarsamfelag fyri alt fólkið í Føroyum, sum kann kappast við grannalondini um at draga fólk og virksemi til sín.

... Skilvísur búskaparpolitikkur skal leggja tryggja grund undir ein sjálvbjargnan og haldførnan búskap. Javnari býti av ríkidøminum skal tryggja, at virðini í størri mun koma í umfar og harvið skapa størri vøkstur og trivnað. Nýskipanir skulu menna einar vælvirkandi Føroyar við fleiri møguleikum, framburði og dyggari áliti og javnrættindum fyri allar borgarar.

...Eitt av høvuðsmálunum hjá samgonguni er at tryggja haldførið í búskapinum og at vísa fíggjarliga ábyrgd.

...Búskaparpolitikkurin skal javna sveiggini í búskapinum og stimbra ein sjálvbjargnan og langtíðarhaldførnan búskap.”

Játtanarkarmarnir leggja yvirskipaðu fíggjarpolitisku karmarnar fyri politikki samgongunnar.

Innan hesar játtanarkarmarnar, ið fevna um umleið 5 mia. kr. á útreiðslusíðuni og tað sama á inntøkusíðuni, verður politikkur samgongunnar framdur.

Tað gongur væl búskaparliga

Búskaparstöðan í landinum er sum heild góð.

Búskaparvøkstur hevur seinnu árin verið 7-8% árliga. Útflutningurin av fiskavørnum er vaksin 14 % seinasta árið og lønargjaldingarnar 6%. Talið av løntakarum er vaksið 625 seinasta árið og arbeiðsloysið er bert góð 2%.

Føroysku húsarhaldini og vinnan spara eisini upp í stórum. Uppsparingin í føroysku peningastovnunum er økt munandi, og er innistandandi bara seinastu 12 mánaðirnar økt um 1 milliard kr. Samstundis eru útlánini úr føroysku peningastovnunum sama tíðarskeið bert økt um 100 mió. kr.

Landið hevur nú munandi avlop, og somuleiðis gongur væl hjá kommununum. Metta bygnaðarliga hallið hjá almenna geiranum er tí vent frá nógvum árum við halli til at gerast eitt bygnaðarligt avlop.

Føroyska framleiðslan hevur ongantíð verið størri enn nú. Søguliga hevur føroyska framleiðslan ligið væl lægri enn í grannalondum okkara, men hetta er nú broytt.

Bruttotjóðarúrtøka føroyinga er nú mett til 18,2 milliardir krónur, ið samsvarar við umleið 367 tús. kr. fyri hvønn føroying. Harvið hava Føroyar fyri fyrstu ferð í nýggjari tíð framleiðslu fyri hvønn íbúgva á hædd við grannalond okkara Ísland og Danmark.

Búskaparliga hava vit ongantíð verið so sjálvbjargin sum nú.

Bjálva okkum til verri tíðir

Søgan hevur tó lært okkum, at eftir búskaparliga góðar tíðir koma altíð minni góðar tíðir. Orsøkirnar eru nógvar og ymiskar, og vísir søgan, at tað er ein avbjóðing at fyrireika seg til framtíðina.

Vit eiga at læra av fortíðini, og at taka neyðug stig at bjálva samfelagið í góðum og búskaparliga “heitum” tíðum, so vit betur megna at “halda hitan” og at reka samfelagið í búskaparliga “køldum” tíðum.

Hetta setir stór krøv til skilvísan fíggar- og búskaparpolitikk í góðum tíðum.

Á mangan hátt krevur tað munandi meira hegni at stjórna í góðum tíðum - enn í verri tíðum. Tá ið búskaparligar niðurgangstíðir eru, tykist altíð størri undirtøka vera fyri at fremja neyðugar tillagingar og nýskipanir í samfelagnum, ið skulu tryggja velferðarsamfelagið frameftir.

Vaksandi avlop, minking av skuld, betur samskipað búskaparstýring, málrættaðar iløgur og tálming av rakstrarvøkstrinum eru millum átøkini, ið framd nú verða fyri at bjálva samfelagið búskaparliga til kaldari tíðir. Hartil verður partur av avlopinum nú sett í Búskapargrunn Føroya, eins og Landsbanki Føroya er stovnstur at virka fyri fíggarligum støðufesti í Føroyum.

Viðbrekin búskapur krevur eyka varsemi

Búskaparliga framgongdin er tengd at fleiri viðurskiftum. Serstakliga er talan um stóra framgongd innan alivinnuna og uppisjóvarvinnuna. Hartil er stórur vøkstur í byggivinnuni, eins og framgongd er á fleiri øðrum økjum, eitt nú í ferðavinnuni.

Stórar iløgur eru framdar á hesum økjum seinastu árin, og eru hegni og stór orka lögð í at skapa framgongdina. Framgongdin skyldast tó partvíst eisini viðurskiftum, ið vit ikki sjálvi hava stórt ræði á, og hava vit havt undanvind á nógvum av hesum økjum seinastu árin.

Altjóða laksaprísurin er sera høgur, oljuprísurin lágur, rentustøðið søguliga lágt og uppisjóvarstovnarnir væl fyri. Um bert eitt ella fleiri av hesum viðurskiftum broytast, kann hetta ávirka okkara búskap skeiva vegin.

Hetta setir eyka krøv til, at vit bjálva okkum í hesum døgum.

Tí vit skulu kunna reka okkara velferðarsamfelag á minst sama støði sum í dag, eisini um búskaparligur mótvindur rakar okkara samfelag.

Bygnaðarlaga úrslitið vent frá halli til avlop

Bygnaðarlaga hallið í almenna geiranum er nú vent til avlop. Tað vísa útrokningar hjá Fíggjarmálaráðnum. Mett verður, at bygnaðarlaga úrslitið í samlaða almenna geiranum er broytt frá at vera hall á umleið 0,7% av BTÚ í 2014 til eitt mett avlop á umleið 1,3% í 2016 og 1,4% í 2017. Hetta merkir, at avlopið í samlaða almenna geiranum í lýtuni er størri, enn væntast kann í mun til búskaparstøðuna.

Orsøkin til, at bygnaðarlaga hallið nú er vent til avlop, er í høvuðsheitum, at inntøkurnar eru munandi vaksnar, meðan útreiðsluvøksturinn er tálmaður.

Bygnaðarlaga úrslitið lýsir støðumynd av fíggarliga úrslitinum hjá almenna geiranum í mun til búskaparstøðuna.

Búskaparligar avbjóðingar frameftir

Hyggja vit nøkur ár fram, so síggja vit, at hóast bygnaðarlaga úrslitið nú er vent frá halli til avlop, og hóast góðar búskaparligar tíðir í dag, so eru avbjóðingar við at tryggja fíggarliga haldførið sum frá líður. Hetta er serliga orsakað av, at vit væntandi gerast munandi fleiri eldri

og lutfalsliga færri á arbeiðsmarknaðinum komandi árin. Hetta er ein gongd, ið vit síggja longu nú, og leggur hetta alsamt størri trýst á tænastrarnar innan heilsumál og almannamál.

Skal tryggjast, at vit hava trygt búskaparligt grundarlag undir framtíðar vælferðarsamfelagnum, verður neyðugt við átøkum, ið skunda undir fólkaøkstri og alsamt fleiri yngri fólki í Føroyum, samstundis sum neyðugt verður við nýskipanum innan eitt nú pensjóns-, fiskivinnu- og heilsuøkið, umframt virðisøking av tilfeingi landsins og vinnumenning sum heild.

Nøkur átøk eru framd hesum viðvíkjandi, meðan onnur eru fráboðað og eru ávegis.

Játtanarkarmar 2018: 330 mió. kr. í avlopi og rakstrarvøxtur á 1,5%

Í játtanarkørmunum fyri 2018 er samlaða úrslitið (RLÚ 1) 330 mió. kr. í 2018. Íroknað hesum eru 330 mió. kr. í iløgum. Harvið er rakstrarúrslitið áðrenn iløgur 660 mió. kr.

Rakstrarútreiðslurnar hækka úr 4.471 mió. kr. upp í 4.536 mió. kr. Tað er ein vøxtur á **1,5%**.

Hetta er ikki íroknað lønarframrokningar, tí sáttmálasamráðingar hava enn ikki verið fyri árin 2018 og frameftir.

Landsstýrið sýnir við hesum fíggarpolitiskt varsemi. Tí samstundis sum rakstrarvøxturin bert er 1,5%, so væntast búskaparvøxturin at vera 3-4%.

Málið um at fremja ein skynsaman fíggar- og búskaparpolitikk saman við ynskjunum um at fremja fleiri átøk og uppraðfestingar setir krøv til landsstýrið og samgonguna um at fremja átøk, ið tryggja, at tænastrarnar hjá landinum verða ríknar so skynsamt sum møguligt, og at fremja nýskipanir og tillagingar, ið skulu tryggja best møguliga tænastru innan játtanarkarmarnar.

Íløgur kring landið

Íløgukarmurin verður 330 mió. kr. í 2018.

Størstu løgurnar hjá landinum í tíðarskeiðnum fyri játtanarkarmarnar (2018-2022) eru:

- Landssjúkrahúsið og útbygging av Klaksvíkar Sjúkrahúsi
- Glasir, Miðnám í Kambsdali, Eftirskúli í Suðuroy, Ítróttarháskúlin í Vági og Húsarhaldsskúli í Klaksvík.
- Bústovnar og vardir bústaðir.
- Havranssóknarskip, Tjóðleikhús og Talgildu Føroyar.
- Eysturoyar- og Sandoyartunlar, Hvalbiartunnil og tunnilstoymi at fremja smærri tunnilverkætlanir kring landið. Eisini verður í tíðarskeiðnum farið undir tunlarnar Norður um Fjall, sum fara í gongd eftir Hvalbiartunnilin, og fyrireiking til tunnil til Vestmanna.

Hartil er játtan til havnir, vegakervið og viðlíkahald av bygningum og tunlum v.m. kring landið, herundir ferðsluætlan í Vágoyinni.

Samgongan hevur sett sær fyri at fremja hesar lögur, og tí verður lögukarmurin hækkaður í tíðarskeiðnum. Hækkingin síðan seinastu játtanarkarmar skyldast serliga, at valt er at hækka upphæddina, ið sett er av til nýggjar bústovnar, úr 60 mió. kr. upp í 200 mió. kr. í tíðarskeiðnum. Hetta eru iløgur, ið eru neyðugar fyri at tryggja borgarum við serligum avbjóðingum virðilig kor, og fyri at tryggja góða tænastru til hesar borgarar. Hartil hevur útbjóðing av útbygging av Landssjúkrahúsinum og av bygging av Havranssóknarskipinum víst, at kostnaðurin fyri hesar verkætlanir gerst hægri enn upprunaliga sett av í

játtanarkørmunum. Játtanarkarmarnir verða við hesum hækkaðir samsvarandi dagfórda kostnaðinum.

Hóast ávísar hækking í samlaða lógukarminum, so er talan um lógur, ið eru sera ymiskar í vavi, ymiskar av slagi og ávirka búskapin ymiskt. Eitt nú er stórur munur á, hvussu lógur í undirsjóvartunlar, bygningar, KT-skipanir og skipabygging ávirka búskapin.

Framgongdin er heldur ikki eins stór í øllum pørtum av landinum. Tí er dentur eisini lagdur á at gera ílógur kring alt landið fyri at tryggja, at framgongdin í búskapinum í størst møguligan mun kemur øllum samfelagnum til góðar.

Málið er einar sjálvbjargnar, samhaldsfastar og tíðarhóskandi Føroyar

Málið hjá landsstýrinum og samgonguni er at skapa einar sjálvbjargnar, samhaldsfastar og tíðarhóskandi Føroyar.

Fleiri átøk **eru sett í verk higartil** í valskeiðnum, millum hesi eru átøk at skapa javnari býti av virðinum í landinum, átøk at skapa varandi fólkvøkstur, átøk at skapa eitt meira tíðarhóskandi samfelag og átøk at skapa størri sjálvbjargni:

Javnari býti av virðum

- **Munandi skattalætti til lág- og miðallønt** – 137 mió. kr. latnar í lætta til lág- og miðallønt. Fyrst og fremst fíggað við hægri gjøldum á tilfeingi og alivinnu.
- **Hægri pensjón til tey, ið hava lága pensjón** - samhaldsfasti arbeiðsmarknaðareftirlønargrunnurin er styrktur, og pensjónsviðbótin er hækkað. Hartil er lægsta fyrítíðarpensjónin hækkað.
- **Børn úr fátækkraváða** - Fíggjarligt familjuískoyti sett í verk til barnafamiljur í trongum fíggjarligum korum.

Varandi fólkvøkstur

- **Barnafamiljur betri kor** - Barsilsskipanin betrað við, at tíðarskeiðið varð longt 6 vikur, og barnafrádrátturin til børn undir skúlaaldri er hækkaður við 42% úr 6.500 kr. upp í 9.200 kr. pr. barn pr. ár.
- **Útbúgving og lesandi uppraðfest** – lestrarstuðul er hækkaður, og enn meira til lesandi við børnum. Eisini er nýggj búskaparfrøðiútbúgving stovnst á Fróðskaparsetrinum, fleiri tikin inn til sjúkrarøktarfrøðiútbúgvingina. Serligt skipað miðnám og miðnámsútbúgvingar til ung við serligum avbjóðingum eru raðfestar.
- **Mentanargrunnurin** er fíggjarliga styrktur.

Tíðarhóskandi samfelag

- **Nýskipanir** - Uppskot til fiskivinnunýskipan er sent til hoyringar, og er pensjónsnýskipan ávegis.

- **Heilsuverkið er uppraðfest** – eitt nú er menningarætlan lögð fyrri Løgtingið, 5 mió. kr. settar av til fleiri serlæknar, psykiatrisk depilin fingið munandi størri fíggarliga játtan, og mammografi sett í verk.
- **Arbeiðseftirlitið styrkt**, og sálarfrøðiliga arbeiðsumhvørvið raðfest.
- **Grønari Føroyar** – náttúru- og umhvørvisverndaráttøk framd, byggilóggáva dagførd, vegskattur umlagdur frá vektgjaldi til veg- og umhvørvisgjald á útlát, afturbering av MVG fyrri grønar hitaskipanir og el- og vetnisakfør.
- **Økismenning** - Fleiri túrar á Suðuroyarleiðini og Sandoyarleiðini, havnaløgini í Svínø og á Krambatanga útbygð, Viðareiðistunnilin liðugtgjørður, og gongd sett á Eysturoyar- og Sandoyartunlar.

Størri sjálvbjargni

- **Størri búskaparligt sjálvbjargni** - Hall vent til avlop á fíggarlógini, ríkisveitingin er fastfyrst, nýggi Landsbanki Føroya er stovnaður, og Búskapargrunnur Føroya endurnýggjaður.
- **Virðisøking** – økt játtan til fiskivinnuroyndir, vinnugransking, marknaðarføring av Føroyum sum maritimur tænastudepil og til Talgildu Føroyar. Hartil er vorðið lættari at stovna íverksetarafeløg, og er játtanin økt til FarGen, og áttøk sett í verk at stimbra føroyska matmentan.
- **Størri ábyrgd í altjóða samfelagnum** - játtanin til menningar- og neyðhjálp er fýrafaldað.

Í 2018 og frameftir verður bygt víðari á tað, ið sett er í verk, og verða hartil fleiri nýggj áttøk framd fyrri at røkka málunum hjá samgonguni. Miðað verður millum annað eftir at fremja fylgjandi áttøk í 2018:

Samhaldsfestið styrkjast

- **Øll skulu hava lut í framgongdini** - skulu tryggja góðar tænastur og virðilig kor til fólk við serligum avbjóðingum, og tí verða framdar munandi íløgur í nýggjar bústovnar og vardar bústaðir nú og komandi árin. Heildarætlan skal fremjast í verki, og eru 200 mió. kr. tí settar av til nýggjar bústovnar. Eisini verður stuðulin til ung sálarsjúk uppraðfestur.
- **Barnafamiljur betri kor** – barsilstíðarskeiðið leingjast enn meira.
- **Økismenning** – framgongdin skal koma øllum landinum til góðar. Eysturoyar- og Sandoyartunlar verða framdir í verki, og tunnilstoymi verður sett í verk at fara undir smærru tunnilsverkætlanirnar kring landið. Ferðsluætlan fyrri Vágoyinna skal setast í verk. Farið verður undir ferðavinnuútbúgving í Vestmanna og listaútbúgving í Sandoy. Ítróttarháskúli í Vági, eftirskúli í Suðuroy og húsarhaldsskúli í Klaksvík byggjast, og miðnám á Kambsdali útbyggjast.
- **Pensjónsnnýskipan** – við eini nýggjari pensjónsskipan, ið m.a. tryggjar øllum eina góða pensjón nú og frameftir, og samstundis styrkir fíggarliga haldførið hjá

vælferðarsamfelagnum frameftir. Eisini er ætlanin at dagføra og betra fyrítíðarpensjónina.

Størri virðisøking og vinnumenning

- **Fiskivinnunýskipan** og nýggj **alilóggáva** setast í verk.
- Átøk fremjast at fáa **betri marknaðaratgongd** og atgongd til nýggjar marknaðir.
- Marknaðarføra Føroyar sum **maritimur tænaðstøðipil**.
- Fjórdø **oljuútbjóðingarumfar**.
- Samskipa **ferðavinnu Føroya** innanlendis enn betur, og framhaldandi **marknaðarføring av Føroyum** sum ferðaland.
- **Kreativar vinnur** stimbraðar eitt nú við Filmshúsinum.
- **Íløgur í virðisøking** við hægri játtan til gransking innan fiskivinnuna.
- **Nýggj útbúgving** setast í verk innan **innovatión og íverksetan**.
- **Talgildur samleiki** og **borgaraportalur** til hvønn einstakan føroying og føroyskar fyrítøkur. Ein íløga, ið fer at økja kappingarførið og tænaðstøðið í Føroyum.

Fremja framhaldandi fólkaðvøkskur

- **Fleiri leigubústaðir** – Bústaðir byggja munandi fleiri leigubústaðir. Fáa nýtt fíggjarligt ráðarúm til 200 bústaðir afturat.
- **Lættari at vera lesandi** – lestrarstuðul latast øllum undir hægri útbúgving í 12 mánaðir, í mun til 11 mánaðir í dag, nýggjar útbúgvingar setast í verk, og íløgur fremjast eitt nú í miðnámskúlan í Kambsdali, Glasir gerast liðugt, og Fróðskaparsetrið betri hølismstøður. Bústaðir byggir hartil fleiri lestrarbústaðir.
- **Mentanarøkið styrkjast** – mentan og list størri játtan, savnsøkið raðfest, Filmshúsið styrkt, og verklagslóg um Tjóðleikhús leggjast fyri Løgtingið.

Meira tíðarhóskandi samfelag

- **Trygt heilsuverk** – menningarætlan fyri heilsuverkið fremjast í verki. Enn størri játtan til at seta fleiri serlæknar í 2018, endurmenningin uppraðfest og útbygd í Klaksvík, felags bíðilistar og betri samskipan v.m. Eisini verður hildið áfram at útbyggja økispsykiatri kring landið.
- **Grønari Føroyar** – náttúruverndarlóg smíðast og setast í verk, náttúrufyrising skipað, og møguleiki fyri bíligari “grønari” el-orku, eitt nú um náttina, setast í verk.
- **Virkin arbeiðsmarknaðarpolitikkur** – uppskot til meira tíðarhóskandi almenna lønarskipan, styrkt arbeiðseftirlit, og varskógvaraskipan fyri almenn starvsfólk setast í verk. Skipan við førleikameting verður eisini sett í verk. Ætlanin er eisini at styrkja arbeiðsmarknaðarhagtol.

Enn størri sjálvbjargni

- Fólkaatkvøða um **nýggja stjórnarskipan**.
- **Heimtøkur** av loftrúmi, útlendingamálum og persóns-, familju- og arvarættliga økinum.
- **Virkin úttanríkispolitikkur**.
- Størri játtan til **menningar- og neyðhjálp**.
- Vaksandi **avlop, varin rakstrarvøxtur** og **minkandi skuld** hjá landinum.

Fortreytir fyri framrokning av útreiðslum

Høvuðsfortreytin fyri uppskotinum til játtanarkarmar 2018-2022 er at føra ein skilvísan fíggjarpolitikk, sum skal leggja lunnar undir ein sjálvbjargnan og haldføran búskap nú og frameftir øllum føroyingum at frama.

Framrokningar av lógarbundnum játtanum og bundnum raðfestingum eru gjørdar fyri árinum 2018 til 2022.

Framrokningarnar eru í høvuðsheitum grundaðar á fólkatál og fólkasamanseting, til dømis metta talinum á skúlanæmingum og fólkapensjónistum 2018-2022. Í framrokningunum er lagt upp fyri bundnum raðfestingum næstu árinum, til dømis at nýggir stovnar verða tiknir í nýtslu. Í játtanarkømunum er framroknað í ársins prísnum í 2018, men árinum 2019-2022 verður framroknað í føstum prísnum. Lønarútreiðslur í 2018 eru ikki framroknaðar, tí lønarsáttmálar enn ikki eru gjørdir fyri tíðarskeiðið.

Játtanarkarmarnir eru gjørdir við verandi rentustøði og oljuprísnum. Hetta er ein óvissa í játtanarkømunum, tí rentustøðið og oljuprísurin kunnu broytast, og harvið kunnu útreiðslur landskassans til rentustuðul, rentuútreiðslur av skuldini, og útreiðslur til olju eisini broytast.

Løgukarmurin verður 330 mió. kr. í 2018. Løgukarmurin verður 394 mió. kr. í 2019, 470 mió. kr. í 2020, 420 mió. kr. í 2021, og 363 mió. kr. í 2022. Eins og undanfarnu árinum eru í iløgukarminum íroknaðar 35 mió. kr. í partapeningi til felagið Eystur- og Sandoyartunlar og 20 mió. kr. til verkætlanina Talgildu Føroyar, hóast hesar í játtanarskipanini eru ávikavist stuðuls- og rakstrarjáttan. Orsøkin er, at mett verður, at talan er um iløgur í undirstøðukervið.

Fortreytir fyri framrokning av inntøkum

Inntøkurnar í uppskotinum til játtanarkarmar fyri árinum 2018-2022 eru framroknaðar við støði í søguligum inntøkutølum og teimum fortreytum, sum eru kendar í lýtuni. Í játtanarkømunum eru inntøkurnar framroknaðar í ársins prísnum í 2018, men árinum 2019-2022 verður roynt at framrokna í føstum prísnum.

Framrokningarnar eru gjørdar sambært metingum um útlit fyri gongdini í búskapinum. Forsagnir frá millumtjóða stovnum og Búskaparráðnum eru brúktar sum partur av grundarlagnum undir metingunum.

Sum vant, verða inntøkurnar framroknaðar varisliga. Royndirnar síðstu árinum eru, at tað er torført at meta um inntøkurnar hjá landskassanum og um tær broytingar, sum kunnu koma fyri av ymskum tiltøkum og øðrum viðurskiftum.

Í fortreytunum fyri inntøkunum verður BTÚ í ársins prísnum mett at vaksa um 4 % í 2018. Á teimum skatta- og inntøkujáttanum, har hetta verður hildið vera neyðugt, eru gjørdar serstakar metingar út frá fortreytunum fyri játtanini.

Uppskot til játtanarkarmar 2018-2022

Uppskotið til játtanarkarmar byggir á fíggjarlógina fyri 2017, umframt politiskar semjur og avtalur, sum eru gjørdar síðani.

Í talvuni niðanfyri er uppskotið til játtanarkarmar fyri árini 2018 til 2022 útgreinað og býtt á greinar og ár.

Talva: Útgreinaðir játtanarkarmar fyri 2018-2022						
<i>Mið. kr.</i>	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rakstrarútreiðslur, §1-§17:						
§ 1 Løgtingið	54,9	54,9	56,9	55,9	56,4	56,9
§ 2 Løgmanfyrisingin	36,5	36,5	36,5	36,5	36,5	36,5
§ 3 Fíggjarmál	300,9	307,2	313,0	318,8	324,6	330,4
§ 5 Fiskivinnumál	163,8	163,9	163,9	163,9	163,9	163,9
§ 7 Mentamál	1.047,9	1.063,4	1.072,1	1.080,5	1.085,4	1.087,9
§ 11 Heilsu- og innlendismál	1.073,8	1.091,5	1.106,3	1.116,6	1.127,2	1.138,1
§ 12 Almennamál	1.454,3	1.471,6	1.488,2	1.506,2	1.523,5	1.543,3
§ 13 Uttanríkis- og vinnumál	103,5	107,9	107,9	107,9	107,9	107,9
§ 17 Samferðslumál	234,8	238,8	238,8	238,8	238,8	238,8
Rakstrarútreiðslur tilsamans	4.470,5	4.535,7	4.583,6	4.625,1	4.664,2	4.703,7
Løguútreiðslur, §1-§17*	267,7	330,0	393,5	470,0	419,9	363,0
Rentuútreiðslur, netto**	-4,9	2,0	9,5	10,0	14,0	17,0
Inntøkur	4.939,0	5.197,5	5.299,5	5.381,0	5.451,0	5.538,5
RLÚ-úrslit	205,7	329,8	312,9	275,9	352,9	454,8

Gev gætur, at 2017 er tikið við sum byrjunarár við fíggjarlógartølum, og 2017 og 2018 eru í ársins prísnum, meðan 2019 til 2022 eru í føstum prísnum. Lønarútreiðslur í 2018 eru ikki framroknaðar, tí lønarsáttmálar enn ikki eru gjørdir fyri tíðarskeiðið

* Løgurnar eru í talvuni íroknaðar játtanirnar til P/F Eystur- og Sandoyartunlar og til verkætlanina Talgildu Føroyar. Hesar báðar játtanirnar eru 55 mió. kr. tilsamans í 2018. Hetta er sama upphædd sum í 2017.

** Rentuútreiðslur, netto er samanseting av rentuútreiðslum av lánsbrævasculd landskassans og rentuinntøkum av gjaldføri landskassans.

Tilmæli viðvíkjandi kommununum

Kommunurnar fevna um umleið ein triðing av almenna geiranum. Harvið eru kommunurnar týðandi partur av almenna búskapinum og búskapinum sum heild. Skulu Føroyar hava fullgóða búskaparstýring, er tí neyðugt, at land og kommunur samskipa fíggjarpolitikkinn í størri mun. Hetta fer at tryggja, at land og kommunur í størri mun kunnu fremja neyðug átøk at tryggja

eina stöðuga búskapargongd, og ber tá eisini til í størri mun at tryggja framgongd í øllum landinum.

Í hesum játtanarkørmunum verður á fyrsta sinni komið við tilmæli til yvirskipaða rakstrarvøksturin og íløgukarmin hjá kommununum næstu árin.

Sambært fíggarætlanunum hjá kommununum kann væntast, at rakstrarvøksturin verður um 5% í 2017. Mælt verður til, at kommunurnar, tá ið tær fara undir arbeiðið við fíggarætlanunum fyri 2018, leggja seg eftir, at rakstrarútreiðslurnar ikki vaksa við meira enn teimum 1,5 prosentunum umframt lønarvøkstur, ið játtanarkarmarnir hjá landinum eisini leggja upp til.

Væntast kann, at løguútreiðslurnar verða um 5-600 mió. kr. í 2017 og 2018. Mælt verður til, at kommunurnar samanlagt leggja seg eftir, at løguútreiðslurnar eftir hetta verða á einum støði á umleið 400 mió. kr. árliga, sum samsvarar við løguútreiðslurnar í miðal seinna árin.

Bjálva og brynja Føroyar til framtíðina

Játtanarkarmarnir fyri 2018 leggja lunnar undir eina røð av átøkum, ið hava til endamáls at røkka einum meira sjálvbjargnum, samhaldsføstum og tíðarhóskandi Føroyum, og at brynja Føroyska samfelagið til framtíðar avbjóðingar.

Hetta mál skal røkkast saman við skynsomum fíggar- og búskaparpolitikki, ið bjálvar landið búskaparliga til framtíðina.

Skjal hjálagt:

Skjal 1: Búskaparfrágreiðing I, mars 2017

Fíggjarmálaráðið, 24. mars 2017

Kristina Háfoss
landsstýriskvinna í fíggarálum

/Bjarni Askham Bjarnason